

Kriminalpolitiske Betragtninger.

(Replik til mag. art. Karl O. Christiansen
fra est. Landsdommer Hugo Christensen).

I en Afhandling i nærværende Tidsskrift¹⁾ har mag. art. *Karl O. Christiansen* under ovenstaaende Titel rettet en Række Indvendinger mod en Del i min Afhandling i samme Tidsskrift²⁾ (Nogle Betragtninger over Straffens Begrundelse og Formaal) fremsatte Anskuelse. Uden at ville indlade mig paa en Imødegaaelse af disse Indvendinger, er der enkelte Ting, som nævnte Forfatters Kritik giver mig Anledning til at fremføre.

I min Afhandlings andet og tredje Afsnit³⁾ har jeg foruden at foretage en Gennemgang af de vigtigste Straffeteorier og af dansk Strafferets Standpunkt gennem Tiderne gjort en Række Kommentarer til Forskernes Resultater, forsøgt at paavise disses Sammenhæng med den almindelige Kulturudvikling, og endelig fremsat en Række kriminalpolitiske Betragtninger, og alt dette udgør en nødvendig Forudsætning for Bedømmelsen af de Resultater, — hvis man vil bære mine Antydninger med denne Benævnelse — hvori mine Betragtninger konkluderer. Jeg ønsker at understrege, at disse ikke er eller udgives for at være andet end Forsøg paa Videreførelse af den Linje, der kan drages gennem tidligere Forskers Resultater.

Det er saaledes ikke noget nyt, naar det er forsøgt at frigøre Straffeteorien for den Afhængighed af Etilken, som var en Følge af den saakaldte absolutte Straffeteorie og dertil knyttede etiske Postulat, at der — ogsaa strafferetligt — skal være Overensstemmelse mellem »Værd« og »Skæb-

¹⁾ nærv. Aarg. S. 53 ff.

²⁾ 1938. S. 165—248.

³⁾ S. 176—220.

ne«¹⁾. Det er særlig den Overtro, at Anlagelsen af dette Postulat er en Nødvendighed for Forstaaelse af Strafinstituttet, jeg har villet tage Afstand fra. Det har derimod ikke været min Hensigt at afvise enhver Mulighed for at forklare retlige Begreber som Udslag af etiske Betragtninger; om det var at foretrække, vil jeg ganske henstille. Lige saa lidt som der foreligger nogen Nødvendighed for at begrunde selve Strafinstituttet som Udslag af etiske Betragtninger, gælder dette Skyldspørgsmaalet²⁾. Det juridiske Skyldbegreb indeholder efter alm. Opfattelse to Bestanddele: 1) Foreligger der objektivt en Gerning, som Retsordenen forbyder? 2) Opfylder Gerningsmanden de subjektive Belingelser, som Retsordenen anser som en nødvendig Forudsætning for Straf? Ingen af disse Bestanddele forudsætter med Nødvendighed en etisk Vurdering af Individets Handling, men kun, at denne afviger fra de samfundsmæssige Krav, der maa stilles til Individets Opførsel i den paagældende Situation. Naturligvis er dette en normaliv Bestemmelse, men en nærmere Fastlæggelse af det normative Indhold kan efter min Opfattelse ikke indeholdes i en kort Definition af Straffen, men hører hjemme under en mere indgaaende Beskrivelse af det Led af Definitionen, at der skal foreligge en forbryderisk Gerning eller Undladelse.

Om Grunden til Nødvendigheden af at have Normer og Midler til disses Opretholdelse giver min Afhandlings indledende Bestemmelser³⁾ et Svar, der har sin Rod i tidligere Forskeres Resultater.

Jeg tror ikke, at min Definition af Straffen⁴⁾ er for vid af den Grund, at Straffen angives at »følge paa« Gerningen i Stedet for at benytte Indikativet »bør følge«. Rent sprogligt omfatter det foretrukne Udtryk vel enhver Begivenhed, der i Tid foregaar efter Handlingen, men den fornødne Begræns-

1) se særlig Ørsteds Kritik gengivet S. 185—188, Bornemanns Lære S. 191—194, Goos Kritik S. 198, Torps do. S. 202.

2) sammenlign min Kritik af Bornemanns Lære S. 195.

3) S. 170—173.

4) S. 235.

ning maa søges i næste Leds Beskrivelse af Reaktionen Karakter (»tilsigter«, »Indgreb«).

Ejheller m. H. t. Benyttelse af naturvidenskabelige Analogier og Billeder indtager min Afhandling en Særstilling. Jeg henviser til min historiske Gennemgang af Straffeteoriene¹⁾ samt til Indledningsbemærkningerne til Afsnittet om Strafferettens øverste Grundsætning²⁾, der viser, at mine Tanker er en Videreførelse af den saakaldte naturvidenskabelige Teori. Jeg har ikke villet udtrykke den Opfattelse, at naturvidenskabelige Love skulde være direkte gældende for retlige Forhold, men har kun i Lighed med mange tidligere Forfattere benyttet naturvidenskabelige Billeder for muligt at skabe større Anskuelighed. Og navnlig har det været mit Maal at benytte Naturvidenskabens Metode: at gaa ud fra Erfaringerne og at undgaa forudfattede Meninger.

Overfor den paaviste Linje i Straffeteoriene, som det har været min Afhandlings Hovedformaal at trække op, forekommer det mig at være mindre væsentligt, om jeg under mine Forsøg paa at skabe Harmoni mellem det faktiske og Teorien er kommet til at træde paa Cirkler, som en Erkendelsesteoretiker muligt maa betragte som ukrænkelige. Vægten har af mig været lagt mere paa det instruktive end paa det konstruktive.

Hvad særlig min saakaldte Arbejdshypothese »Tilfredsstillelse af den offentlige Mening« angaar, maa jeg indrømme, at saafremt man vilde opstille dette Formaal som et nødvendigt Led i Straffens Bestemmelse, vilde man have i en Konstruktion, der ikke meget vilde adskille sig fra den absolutte Straffeteori, eller med andre Ord, man vilde gøre selve Straffedefinitionen moralsk inficeret. Jeg har netop ved at betegne Formaalet som en Arbejdshypothese, som en Rettesnor for Straffens Udøvelse, villet tage Afstand herfra. Endvidere fremgaar det af min Udvikling, at det har været min Forudsætning, at Begrebet »Den offentlige Mening« i denne Relation maatte tages med et

1) S. 188—189 og S. 196—204.

2) se særlig S. 229.

vist Forbehold eller, om man vil, maa undergaa en rets-
teknisk Forskydning, hvorved det nærmest bliver et Inci-
tament for den skizzerede ønskværdige rolige Udvikling af
Retslivet, ikke blot gennem Regeringens og Rigsdagens
iøvrigt uundværlige Arbejde, men ogsaa gennem selve det
levende, bevægelige Retsliv. Iøvrigt finder jeg Anledning til
at fremhæve, at endogsaa Lovsproget opererer med Begrebet
»Den offentlige Mening« jfr. Bestemmelsen om Frakendelse af
de borgerlige Rettigheder, naar nogen findes at have gjort sig
skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling¹⁾.

Sluttelig vil jeg fastholde og understrege, at den offentlige
Mening og Historiens Vidnesbyrd om, hvad det kan føre
til at krænke et Folks Retsbevidsthed, efter min Opfattelse
udgør det eneste virkelige Værn for Individet mod Sam-
fundets Overgreb, omend Begivenheder i Nutiden vel kan
vække Tvivl om Værnets Effektivitet, naar Retsbevidstheden
efter en individualistisk Opfattelse er vildført. Men netop
disse Begivenheder viser, at den individualistiske Samfunds-
opfattelse, hvorefter Samfundets Velfærd kun er Summen af
de enkelte Individets Velfærd, ikke ubetinget lader sig opret-
holde, og derved falder Tanken om at søge et Værn for Indivi-
det i Antagelsen af, at Strafferettens sidste Formaal er Krimi-
nalitetens Bekæmpelse af Hensyn til Samfundets Velfærd.

Medens jeg m. H. t. den teoretiske Udformning af de
strafferetlige Problemer foretrækker andre Midler og gaar
andre Veje, end de af Magister Karl O. Christiansen anty-
dede, kan jeg m. H. t. de mere praktiske Betragtninger,
han har fremsat, og som gør hans Afhandlings Titel beret-
tiget, i Hovedsagen erklære mig enig med ham og navnlig
deri, at det maa være paa Grundlag af Erfaringen, man
maa søge nye Veje til Bekæmpelse af Kriminaliteten, Betragt-
ninger, som iøvrigt paa flere Steder i min Afhandling er
fremhævede som de vigtigste og kan sammenfattes i Ørstedes
Ord om, »at det for det praktiske Resultat mere kommer
an paa Mellemliddene i Kriminalretssystemet end paa den
øverste Grundsætning selv«.

¹⁾ Strfl. 1930 § 78.

International Strafferet.

Som det vil være Tidsskriftets Læsere bekendt, bl. a. fra Overretssagfører *Henrik Sachs'* Redegørelse i Aargang 1936 S. 78 ff om den internationale Kriminalistkonference i København 1935, blev der i Maj 1935 af en af Folkeforbundet nedsat 11 Mands Komité vedtaget et Forslag til en international Overenskomst ang. Terrorismens Bekæmpelse, hvorhos Komiteen behandlede et af den franske Regering fremsat Forslag om Oprettelse af en international Straffedomstol, hvorom Enighed dog ikke opnaaedes indenfor Komiteen.

Efter at have modtaget Komiteens Betænkninger sammenkaldte Folkeforbundet en international Diplomatkonference til Møde i Genève, hvor der den 16. November 1937 blev vedtaget 1) en Konvention til Bekæmpelse af Terrorisme, 2) en Konvention om Oprettelse af en international Straffedomstol. Den første Konvention blev tiltraadt af Delegerede fra 24 af de repræsenterede 35 Stater, den sidste af 13 Delegerede. Blandt de europæiske Stater, der tiltraadte begge Konventioner, var Belgien, Frankrig, Holland, Grækenland, Rumænien, Czekoslovakiet, Tyrkiet, Sovjetrusland, Spanien og Jugoslavien. Storbritanniens og Schweiz's Delegerede erklærede straks ved Begyndelsen af Forhandlingerne — uden at tage Afstand fra de internationale Bestræbelser for at bekæmpe Terrorismen — ikke at kunne tiltræde de foreslaede Konventioner. Den norske Delegerede tiltraadte Konventionen til Bekæmpelse af Terrorisme »ad referendum«. Iøvrigt blev Konventionerne ikke underskrevet af de Delegerede for de nordiske Lande, af hvilke Sverige dog ikke var repræsenteret ved Konferencen.

Konventionen til Bekæmpelse af Terrorisme bestemmer i § 1 terroristiske Handlinger som saadanne imod en Stat — altsaa med Udelukkelse af den saakaldte

»sociale« Terrorisme — rettede forbryderiske Handlinger, der ifølge deres Formaal eller deres Natur fremkalder Terror hos bestemte Personer eller Persongrupper eller hos Almenheden. Men indenfor denne almindelige Afgrænsning omfatter Konventionen kun visse i Art. 2 og 3 nærmere beskrevne Handlinger, saasom forsættelige Angreb paa Stats- overhoveder, deres Sukcessorer og Ægtefællers Liv, Sundhed eller Frihed, tilsvarende Angreb paa offentlige Tjenestemænd i Anledning af deres Tjenestes Udførelse, Sabotage paa offentlige Indretninger o. desl., Fremkaldelse af Almenfare for Menneskeliv, fremdeles Forsøg, Forberedelse, Anstiftelse m. v. til saadanne Handlinger. Signatarmagterne forpligter sig til i deres Lovgivninger at indføre Straffebestemmelser for saadan Terrorisme udøvet paa deres Territorium mod en anden Signatarmagt, saaledes at den strafferetlige Repression normalt skal være den samme, som hvis Angrebet var rettet mod den paagældende Signatarmagt selv. Terroristiske Forbrydelser maa i Udleveringstraktater ikke begrunde Undtagelse fra Udleveringspligt. Der gives nærmere Regler om den Straffelovgivning der skal anvendes, hvis Sagen paadømmes i det Land, hvor Forbryderen har søgt Tillflugt. Endvidere indeholder Konventionen Bestemmelser om, at der skal indføres effektive Straffe for Pasforfalskning, samt Bestemmelser om Samarbejde mellem Politimyndigheder m. v.

Konventionen om Oprettelse af en international Straffedomstol, om hvis Hensigtsmæssighed og praktiske Betydning der navnlig fra Storbritanniens Side blev rejst Tvivl, har Interesse som et Forsøg paa at løse de baade folkeretlige og interne Vanskeligheder, der kan opstaa for en Stat, i hvilken en politisk Forbryder har søgt Tillflugt, naar paa den ene Side denne Stat nægter Udlevering, og det paa den anden Side maa befrygtes, at dens interne Retshaandhævelse overfor den paagældende Forbryder bl. a. paa Grund af Nævningenes forventede Indstilling ikke vil blive tilstrækkelig effektiv, saaledes at Grundsætningen aut dedere aut punire ikke kommer